

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET BILBIJA I BLAŽEVIĆ PROTIV HRVATSKE

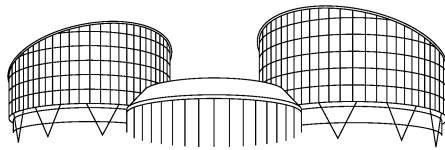
(Zahtjev br. 62870/13)

PRESUDA

STRASBOURG

12. siječnja 2016.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

U predmetu Bilbija i Blažević protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *Predsjednica,*

Julia Laffranque,

Paul Lemmens,

Valeriu Griţco,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Georges Ravarani, *suci,*

i Abel Campos, *zamjenik tajnika Odjela,*

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 1. prosinca 2015.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 62870/13) protiv Republike Hrvatske što su ga 21. lipnja 2013. godine, dvije hrvatske državljanke, gđa Lenka Bilbija i gđa Sanja Blažević („podnositeljice zahtjeva”) podnijele Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”).

2. Podnositeljice zahtjeva zastupala je gđa I. Bojić, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositeljice zahtjeva su posebice prigovorile nedostatku djelotvornog postupka pred domaćim javnim tijelima u pogledu smrti njihove majke, koja je navodno uzrokovana nesavjesnim liječenjem, suprotno članku 2., 8. i 13. Konvencije.

4. Dana 4. prosinca 2013. godine Vlada je obaviještena o gore navedenim prigovorima.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositeljice zahtjeva rođene su 1958. odnosno 1961. godine i žive u Zagrebu.

A. Pozadina predmeta

6. Dana 13. veljače 2001. godine, majka podnositeljica zahtjeva umrla je nakon što je primljena zbog respiratornih problema u Klinički bolnički centar Jordanovac (dalje u tekstu: „Bolnički centar”), instituciju javnog zdravstva.

7. Obdukcija koju je sljedećeg dana izvršio Zavod za opću patologiju i patološku anatomiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pokazala je da je uzrok smrti bila respiratorna insuficijencija koja je dovela do srčanih komplikacija.

8. Podnositeljice zahtjeva obaviještene su o nalazima obdukcije te su im objašnjene mjere koje su poduzete u liječenju njihove majke.

B. Administrativni stegovni postupak

9. Podnositeljice zahtjeva su na temelju međusobnog dogovora odlučile da će prva podnositeljica iskoristiti pravna sredstva u vezi smrti njihove majke.

10. U srpnju 2001. godine prva podnositeljica se u Ministarstvu zdravstva (dalje u tekstu „Ministartstvo) susrela s dva zdravstvena inspektora kojima je prigovorila kako nije u mogućnosti pribaviti majčinu medicinsku dokumentaciju te na okolnosti u kojima je majka umrla. Inspektori, međutim, nisu poduzeli nikakve daljnje radnje u odnosu na njezine prigovore.

11. Dana 1. listopada 2002. godine prva podnositeljica podnijela je pritužbu Hrvatskoj liječničkoj komori (dalje u tekstu: „HLK”) navodeći da joj je majka umrla u nejasnim okolnostima koje su teško pogodile njezinu obitelj. Također je izrazila svoje nezadovoljstvo funkcioniranjem zdravstvenog sustava i posebice prigovorila na vlastito liječenje.

12. Po primitku pritužbe prve podnositeljice, Povjerenstvo za stručni nadzor Hrvatske liječničke komore (dalje u tekstu: „Povjerenstvo”) pozvalo je prvu podnositeljicu da navede na kojeg liječnika i koju medicinsku ustanovu se odnosi njezina pritužba.

13. Dopisom od 28. veljače 2003. godine Povjerenstvo je obavijestilo prvu podnositeljicu kako smatra da je povukla svoju pritužbu obzirom da ju je propustila konkretizirati kao što su tražili.

14. Dana 17. ožujka 2003. godine prva podnositeljica odgovorila je na dopis Povjerenstva, tvrdeći da je sigurno došlo do nekog nesporazuma u vezi s dopisima koje je primila od njih. Navela je da se njezina pritužba odnosi na bolnicu, njezinog ravnatelja i liječnika, L.J.P., te voditelja Odjela intenzivne njege, B.S. Prva podnositeljica posebice je navela kako njezina obitelj nikada nije primila nikakvu relevantnu dokumentaciju vezanu uz smrt njezine majke. Preslika tog odgovora poslana je Ministarstvu.

15. Nakon primitka pritužbe prve podnositeljice, Ministarstvo je zatražilo od bolnice da dostavi izvješće o smrti njezine majke.

16. Dana 16. travnja 2003. bolnica je Ministarstvu dostavila izvješće koje se odnosi na liječenje majke podnositeljica zahtjeva i na okolnosti njezine smrti.

17. Dana 30. travnja 2003. godine Ministarstvo je prosljedilo sve dostupne dokumente Povjerenstvu i zatražilo izvješće o poduzetim radnjama u vezi s pritužbom prve podnositeljice.

18. Dopisom od 2. svibnja 2003. godine Povjerenstvo je obavijestilo prvu podnositeljicu da nije utvrdilo nikakvu nesavjesnost u liječenju njezine majke.

19. Prva podnositeljica prigovorila je tim nalazima 6. lipnja 2003. godine. Naglasila je da njezina obitelj nikada nije dobila nikakav konkretan dokument koji navodi uzrok majčine smrti i da u dopisu koji je primila od Povjerenstva nije bilo relevantnog obrazloženja.

20. Dana 15. srpnja 2003. godine prva podnositeljica dodatno se očitovala o svom prigovoru i 20. studenoga 2003. godine pozvala HLK da donese odluku o tom pitanju.

21. Dana 21. listopada 2003. godine Izvršni odbor Hrvatske liječničke komore, kao drugostupanjsko tijelo HLK-a, odbio je pritužbu prve podnositeljice kao neosnovanu i potvrdio odluku Povjerenstva. Također je obavijestio prvu podnositeljicu kako protiv navedene odluke može podnijeti tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske.

22. Nakon što je primila odluku Izvršnog odbora HLK-a, prva podnositeljica zatražila je od HLK-a objašnjenje koje se odnosi na postupak pred njim. Dana 4. prosinca 2003. godine zaprimila je odgovor od HLK-a u kojem se navodi da je bila obaviještena o tome da može podnijeti tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske te da nema potrebe da HLK-a dalje komunicira s njom u vezi tog pitanja.

23. Dana 24. studenoga 2003. godine prva podnositeljica podnijela je tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske protiv odluke Izvršnog odbora HLK-a. Tvrдила je da tijela HLK-a nisu odgovorila na njezine podneske i da nisu pravilno procijenila okolnosti smrti njezine majke.

24. Dana 24. travnja 2006. godine prva podnositeljica požurila je Upravni sud Republike Hrvatske da ispita njezin predmet. Dana 11. svibnja 2006. godine zaprimila je odgovor od Upravnog suda Republike Hrvatske u

kojem se navodi da zbog zaostataka na tom sudu njezin predmet još nije ispitan.

25. Podnositeljica zahtjeva je tada podnijela pritužbu Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske glede načina na koji je Upravni sud Republike Hrvatske postupio u njezinom predmetu, i 4. listopada 2006. godine Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske zatražilo je od Upravnog suda Republike Hrvatske da dostavi izvješće o tom pitanju. Upravni sud Republike Hrvatske odgovorio je 14. studenoga 2006. godine, ponavljajući svoje prethodno objašnjenje razloga zbog kojih predmet nije ispitan.

26. Dana 14. veljače 2007. godine, nakon druge pritužbe prve podnositeljice, Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske zatražilo je od Upravnog suda Republike Hrvatske da dostavi izvješće o napretku u predmetu.

27. Dana 2. ožujka 2007. godine Ured Predsjednika Republike Hrvatske, na temelju pritužbe prve podnositeljice, pozvao je Upravni sud Republike Hrvatske da ubrza postupak u njezinom predmetu.

28. Dana 5. listopada 2007. godine Upravni sud Republike Hrvatske odbacio je podnesiteljinu tužbu kao nedopuštenu zbog toga što odluka Izvršnog odbora HLK-a nije upravni akt koji se odnosi na neko njezino pravo ili obvezu ili pravni interes.

29. Dana 8. siječnja 2008. godine prva podnositeljica podnijela je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, prigovorivši neučinkovitosti postupka pred nižim tijelima i nemogućnosti da njezina obitelj dobije bilo kakve konkretne informacije o okolnostima smrti njezine majke.

30. Dana 27. veljače 2010. prva podnositeljica požurila je Ustavni sud Republike Hrvatske da ispita njezin predmet. U međuvremenu je dopunila svoju ustavnu tužbu dodatnim tvrdnjama i prigovorima, prigovorivši posebice na pretjerano dugo trajanje postupka u njezinom predmetu.

31. Dana 19. kolovoza 2010. godine prva podnositeljica također je zatražila od Ustavnog suda Republike Hrvatske da joj omogući uvid u spis predmeta.

32. U međuvremenu je prva podnositeljica podnijela pritužbe raznim domaćim tijelima, uključujući i Ured predsjednika Republike Hrvatske, Ured Predsjednika Vlade Republike Hrvatske i Klubu zastupnika u Hrvatskom saboru, glede neučinkovitosti odgovora domaćih vlasti na njezine pritužbe o majčinoj smrti.

33. Dana 26. studenoga 2012. godine, u odgovoru na pitanje Kluba zastupnika, Ministarstvo je naglasio da nikada nije poduzelo nijednu radnju unutar svoje nadležnosti glede predmeta podnositeljica zahtjeva, iako je razmotrilo postupak pred nadležnim tijelima HLK-a i obavijestilo prvu podnositeljicu o svojim nalazima u vezi s odlukama HLK-a.

34. Dana 17. prosinca 2013. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbio je ustavnu tužbu podnositeljice od 8. siječnja 2008. godine kao neosnovanu (vidi prethodni odlomak 29.), potvrdivši rješenje Upravnog suda Republike Hrvatske. Također je proglasio nedopuštenim naknadne prigovore podnositeljice uz obrazloženje da su podneseni izvan roka te da nisu bila iscrpljena pravna sredstva koja se odnose na duljinu trajanja postupka. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske uručena je prvoj podnositeljici 14. siječnja 2014. godine.

C. Kazneni postupak

35. Dana 6. veljače 2004. godine prva podnositeljica podnijela je kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu radi nesavjesnog liječenja od strane nepoznatog medicinskog osoblja. Konkretno, prva podnositeljica tvrdila je da je nakon što je primljena u bolnicu njezina majka dobila lijek na koji je bila alergična i koji je izazvao alergijsku reakciju i daljnje medicinske komplikacije koje su dovele do njezine smrti.

36. Nakon podnošenja kaznene prijave prva podnositeljica nekoliko je puta poslala upit Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu o napretku u istrazi.

37. Dana 13. rujna 2006. godine prva podnositeljica podnijela je požurnicu Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu pozivajući ga da ispita njezinu kaznenu prijavu.

38. Kako nije dobila odgovor od Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu, prva podnositeljica podnijela je pritužbu Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske radi nepoduzimanja radnji u pogledu njezine požurnice.

39. Na temelju pritužbe prve podnositeljice, 4. listopada 2006. godine Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske zatražilo je izvješće o stanju predmeta od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

40. Budući da nije dobilo odgovor, 14. veljače 2007. godine Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske ponovno je pozvalo Državno odvjetništvo Republike Hrvatske da podnese izvješće o stanju predmeta.

41. Dana 1. ožujka 2007. godine Državno odvjetništvo Republike Hrvatske obavijestilo je Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske i prvu podnositeljicu kako je Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu zatražilo od istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu da odredi medicinsko vještačenje o okolnostima smrti majke podnositeljica zahtjeva. Također je naglasilo da o tome treba obavijestiti prvu podnositeljicu zbog toga što je bila pravodobno obaviještena o stanju predmeta nakon što je poslala upit Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu.

42. Nakon primitka te informacije prva je podnositeljica poslala nekoliko upita Županijskom sudu u Zagrebu koji su se odnosili na status predmeta. Dana 11. siječnja 2008. godine bila je obaviještena od strane tog

suda da Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu nikada nije zatražilo istražne radnje u odnosu na kaznenu prijavu.

43. U međuvremenu, 21. prosinca 2007. godine, Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu utvrdilo je da je spis predmeta prve podnositeljice izgubljen te naredio obnovu spisa.

44. Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu također je naložilo policiji da provede istragu o okolnostima navedenim u kaznenoj prijavi prve podnositeljice. Osim toga, zatražilo je od Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu da dostavi izvješće o obdukciji te je zatražilo izradu nalaza i mišljenja vještaka o okolnostima smrti majke podnositeljica zahtjeva.

45. Dana 2. siječnja 2008. godine policija je sastavila izvješće o razgovorima s liječnikom opće prakse, koji je liječio majku podnositeljica zahtjeva i liječnikom B.S. Potonji je negirao bilo kakvo nesavjesno liječenje i davanje lijeka na koji je majka podnositeljica zahtjeva bila alergična. Njegovu je izjavu potvrdio ravnatelj bolnice, liječnik L.J.P. Policija je također pribavila relevantnu medicinsku dokumentaciju koja se odnosila na liječenje i smrt majke podnositeljica zahtjeva.

46. Dana 8. siječnja 2008. godine vještak, liječnik J.Š. izradio je nalaz i mišljenje u kojem navodi da je uzrok smrti majke podnositeljica zahtjeva bila akutna nedovoljna dišna funkcija koja je dovela do srčanih komplikacija. U nalazu i mišljenju nije bilo nikakvih naznaka nesavjesnosti u liječenju od strane liječnika u bolnici.

47. Dana 25. siječnja 2008. godine Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu odbacilo je kaznenu prijavu prve podnositeljice zbog toga što nije postojala osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo prilikom liječenja majke podnositeljica zahtjeva. Prva podnositeljica obaviještena je da može preuzeti kazneni progon u svojstvu oštećenika kao tužitelja.

48. Dana 13. veljače 2008. prva podnositeljica zatražila je od Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu da joj dostavi presliku cjelokupnog spisa predmeta.

49. Dana 21. veljače 2008. godine, nakon što je primila relevantnu dokumentaciju od Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu, prva podnositeljica je pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu preuzela kazneni progon te protiv liječnika B.S. podnijela optužni prijedlog radi nesavjesnog liječenja.

50. U međuvremenu, prva podnositeljica podnijela je pritužbe raznim domaćim tijelima o neučinkovitosti postupanja Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu, te je 11. travnja 2008. godine dobila odgovor od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske kojim se izražava žaljenje zbog dugotrajnosti postupka povodom njezine kaznene prijave.

51. Dana 7. kolovoza 2008. godine Općinski kazneni sud u Zagrebu zatražio je od Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu da mu proslijedi relevantnu dokumentaciju koja se odnosi na predmet prve podnositeljice.

52. Dokumentacija je dostavljena 16. listopada 2008. godine.

53. Dana 16. ožujka 2009. godine Općinski kazneni sud u Zagrebu pozvao je prvu podnositeljicu da ispravi svoj optužni prijedlog kako to zahtijeva mjerodavno domaće pravo glede činjenične i pravne osnove na kojima se temelji optužba protiv liječnika B.S.

54. Dana 30. ožujka 2009. godine prva podnositeljica podnijela je optužnicu protiv liječnika B.S. radi kaznenog djela nesavjesnog liječenja.

55. Budući da nije bilo napretka u postupku, 13. studenoga 2009. godine podnositeljica pozvala je Općinski kazneni sud u Zagrebu da ispita njezin predmet.

56. Dana 22. prosinca 2009. godine Općinski kazneni sud u Zagrebu zatražio je nalaz i mišljenje vještaka o liječenju i smrti majke podnositeljica zahtjeva. Zatražio je od istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu da nadgleda provođenje te postupovne radnje.

57. Nalaz i mišljenje vještaka od 11. ožujka 2010. godine, koje su izradili liječnici D.M. i I.Š., ukazivalo je da nije bilo nepravilnosti u liječenju majke podnositeljica zahtjeva. Utvrđeno je da lijek, na koji je majka podnositeljica zahtjeva bila alergična, nije korišten niti je postojala namjera da bude korišten tijekom njezinog liječenja 13. veljače 2001. godine. Vještaci su također isključili mogućnost da je majka podnositeljica zahtjeva umrla zbog posljedice alergijske reakcije.

58. Prva podnositeljica zaprimila je nalaz i mišljenje vještaka 27. kolovoza 2010. godine.

59. Dana 22. rujna 2010. godine prva podnositeljica osporila je nalaz i mišljenje vještaka, tvrdeći da nisu ispitani svi aspekti liječenja i smrti njezine majke. Prva podnositeljica je stoga predložila da se vještacima odredi da preispitaju i sukladno tome dopune svoje nalaze.

60. Dana 4. travnja 2011. godine izvanraspravno vijeće Općinskog kaznenog suda u Zagrebu vratilo je optužnicu prvoj podnositeljici, naloživši joj da pokrene istragu pred istražnim sucem Županijskog suda u Zagrebu.

61. Prva podnositeljica postupila je po tom nalogu i 25. travnja 2011. godine zatražila da se pokrene istraga pred istražnim sucem Županijskog suda u Zagrebu.

62. Dana 14. listopada 2011. godine istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu ispitaio je liječnika B.S., koji je negirao bilo kakvo nesavjesno liječenje, tvrdeći da se lijek na koji je majka podnositeljica zahtjeva bila alergična nije koristio niti je bio propisan za njezino liječenje.

63. Dana 12. prosinca 2011. godine istražni sudac se nije složio s prijedlogom prve podnositeljice da se pokrene istraga i proslijedio je spis predmeta izvanraspravnom vijeću Županijskog suda u Zagrebu radi donošenja odluke.

64. Dana 16. veljače 2012. godine izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu odbilo je zahtjev prve podnositeljice za pokretanjem istrage zbog nedostatka dokaza o tome da je počinjeno kazneno djelo nesavjesnog

liječenja. Prva podnositeljica je osporila tu odluku podnošenjem žalbe Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

65. U međuvremenu, prva podnositeljica podnijela je Vrhovnom sudu Republike Hrvatske zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku zbog duljine trajanja kaznenog postupka i 18. rujna 2012. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske utvrdio je povredu njezinog prava na suđenje u razumnom roku i dosudio joj 2.500 hrvatskih kuna (HRK) na ime naknade neimovinske štete (otprilike 340 EUR).

66. Dana 28. studenoga 2012. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je žalbu prve podnositeljice i potvrdio odluku Županijskog suda u Zagrebu od 16. veljače 2012. godine (vidi prethodni odlomak 64.). Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske uručena je prvoj podnositeljici 24. prosinca 2012. godine.

67. Prva podnositeljica je zatim podnijela ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, prigovorivši neučinkovitosti postupka pred nižim sudovima i njihovom neuspjehu da rasvijetle okolnosti oko smrti njezine majke.

68. Dana 28. veljače 2013. godine Ustavni sud Republike Hrvatske odbacio je ustavnu tužbu kao nedopuštenu zbog toga što se rješenja nižih sudova nisu odnosila na niti jedno njezino pravo ili obvezu, kao ni na optužbu da je počinila kazneno djelo. Ta je odluka Ustavnog suda uručena prvoj podnositeljici 12. siječnja 2013.

69. Dana 28. ožujka 2013. godine prva podnositeljica podnijela je zahtjev za ponavljanje postupka Županijskom sudu u Zagrebu, pozivajući se na proceduralne propuste u postupanju s njezinim predmetom.

70. Dana 29. listopada 2013. godine Županijski sud u Zagrebu odbio je zahtjev kao neosnovan, što je potvrdio i Vrhovni sud Republike Hrvatske 20. ožujka 2014. godine.

D. Ostale mjerodavne činjenice

71. Dana 27. kolovoza 2013. godine prva podnositeljica podnijela je kaznenu prijavu protiv vještaka medicinske struke, D.M. i I.Š., tvrdeći da su iznijeli lažne dokaze. Dana 7. listopada 2013. godine dobila je odgovor od Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu u kojem se navodi kako se njezina kaznena prijava smatra neosnovanom u svakom pogledu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Mjerodavno domaće pravo

1. Ustav

72. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske, „Narodne novine” br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010 i 5/2014) glase kako slijedi:

Članak 21.

„Svako ljudsko biće ima pravo na život.

...”

2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske

73. Mjerodavni dio članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 49/2002) glasi kako slijedi:

Članak 62.

„(1) Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) ...

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.”

3. Kazneni zakon

74. Mjerodavne odredbe Kaznenog zakona, „Narodne novine” br. 110/1997, 27/1998, 50/2000 i 129/2000) propisuju:

Članak 240.

„(1) Doktor medicine ili doktor stomatologije koji obavljajući svoju djelatnost ne primijeni mjere za zaštitu bolesnika prema pravilima medicinske struke, ili primijeni očito nepodobno sredstvo ili način liječenja, ili uopće nesavjesno postupi, pa zbog toga prouzroči pogoršanje bolesti ili narušenje zdravlja neke osobe, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do dvije godine.

...

(3) Doktor medicine ... koji kazneno djelo iz stavka 1. ili 2. ovoga članka počini iz nehaja, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.”

Članak 249.

.....

(3) Ako je kaznenim djelom iz ... članka 240. stavka 3. ovoga Zakona prouzročena teška tjelesna ozljeda neke osobe, ili joj je zdravlje teško narušeno, ili postojeća bolest znatno pogoršana, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(4) Ako je kaznenim djelima navedenim u stavku 3. ovoga članka prouzročena smrt jedne ili više osoba, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina.”

4. *Zakon o kaznenom postupku*

75. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku, „Narodne novine” br. 110/1997, 27/1998, 58/1999, 112/1999, 58/2002 i 62/2003) propisuju:

Članak 2.

„(1) Kazneni se postupak može pokrenuti i provesti samo na zahtjev ovlaštenog tužitelja. ...

(2) Za djela za koja se progona po službenoj dužnosti ovlaštenu tužitelj jest državni odvjetnik, a za djela za koja se progona po privatnoj tužbi ovlaštenu tužitelj jest privatni tužitelj.

(3) Ako Zakon drukčije ne propisuje, državni odvjetnik je dužan poduzeti kazneni progon ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se progona po službenoj dužnosti i nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

(4) Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog postupka, na njegovo mjesto može stupiti oštećenik kao tužitelj uz uvjete određene ovim Zakonom.”

76. Članci od 47. do 61. uređuju prava i dužnosti privatnih tužitelja te oštećenika kao supsidijarnih tužitelja (tužitelja kao oštećenika). Privatni tužitelj je oštećenik koji je podnio privatnu tužbu zbog kaznenih djela za koja je Kaznenim zakonom izričito dopušten takav oblik progona (riječ je o lakšim kaznenim djelima). Oštećenik kao tužitelj jest osoba koja preuzima na sebe kazneni progon za kaznena djela koja se progone po službenoj dužnosti, kada su nadležna tijela kaznenog progona odlučila, iz određenih razloga, da neće poduzeti progon (članak 55.). Oštećenik kao tužitelj ima ista prava koja ima i državni odvjetnik, osim onih koja državnom odvjetniku pripadaju kao državnom tijelu.

Na temelju članka 58., državni odvjetnik ima pravo, po diskrecijskoj osnovi, preuzeti progon i zastupanje optužbe od oštećenika kao tužitelja do završetka glavne rasprave.

77. Daljnje mjerodavne odredbe o postupanju po kaznenim prijavama propisuju:

Članak 71.

„(1) ... optužnice [i] optužni prijedlozi ... podnose se pisano ako zakonom nije drukčije propisano.

(2) Podnesci iz stavka 1. ovoga članka moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno da bi se na temelju njih moglo postupiti.

(3) Ako u ovom Zakonu nije drukčije propisano, sud će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se na temelju njega moglo postupati pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, sud će podnesak odbaciti.”

Članak 190.

Ako se istražni sudac ne složi s istražnim zahtjevom državnog odvjetnika, zatražit će da o tome odluči vijeće županijskog suda (članak 20. stavak 2). Protiv rješenja vijeća stranke i oštećenik imaju pravo žalbe, koja ne zadržava izvršenje rješenja. Ako je žalbu podnio samo oštećenik i žalba se uvaži, smatrat će se da je s podnošenjem žalbe preuzeo kazneni progon.”

Članak 267.

„(1) Nakon što je završena istraga, pa i kad se prema ovom Zakonu optužnica može podignuti bez provođenja istrage (članak 191.), postupak pred sudom može se voditi samo na temelju optužnice državnog odvjetnika, odnosno oštećenika kao tužitelja.”

Članak 430.

„U postupku pred općinskim sudom za kaznena djela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili zatvor do pet godina primjenjivat će se odredbe članka 431. do 445. ovoga Zakona, a ako u tim odredbama nije što posebno propisano, primjenjivat će se ostale odredbe ovoga Zakona.”

Članak 431.

„Kazneni postupak pokreće se na temelju optužnog prijedloga državnog odvjetnika, odnosno oštećenika kao tužitelja ...”

Članak 434.

„(1) Optužni prijedlog ... treba sadržavati podatke iz članka 268. stavka 1. točke 1. do 5. ovoga Zakona i prijedlog da se okrivljenik proglašuje krivim i osudi po zakonu, a optužni prijedlog vrstu i mjeru kaznenopravne sankcije čije se izricanje traži.”

Članak 435.

„(1) Kad sud primi optužni prijedlog ..., sudac (predsjednik vijeća, odnosno sudac pojedinac) najprije će ispitati je li sud nadležan, treba li provesti pojedinu istražnu radnju te postoje li uvjeti za odbacivanje optužnog prijedloga”

5. Zakon o zdravstvenoj zaštiti

78. Mjerodavne odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti, „Narodne novine”, br. 75/1993, 11/1994, 55/1996, 1/1997, 95/2000 i 129/2000):

Članak 27.

„ ...

Građanin ima pravo neposredno ili pisanim putem zatražiti od ravnatelja zdravstvene ustanove ... zaštitu svojih prava s obzirom na kakvoću, sadržaj i vrstu zdravstvene usluge koja mu se pruža.

Ravnatelj ... dužan je bez odgađanja postupiti po prigovoru i o poduzetim mjerama pisanim putem obavijestiti građanina najkasnije u roku od tri dana.

Ako građanin nije zadovoljan poduzetim mjerama, zaštitu svojih prava može zatražiti kod nadležne komore, ministra zdravstva, odnosno kod nadležnog suda.”

6. Zakon o upravnim sporovima

79. Mjerodavne odredbe Zakona o upravnim sporovima, „Narodne novine”, br. 53/1991, 9/1992 i 77/1992) propisuju:

Članak 5.

„Pod organom, prema ovom zakonu, razumijevaju se državni organi i kad u vršenju javnih ovlaštenja rješavaju u upravnim stvarima.”

Članak 6.

„(1) Upravni spor može se voditi samo protiv upravnog akta.

(2) Upravni akt, prema ovom zakonu, jest akt kojim organ iz članka 5. ovog zakona, u vršenju javnih ovlaštenja, rješava o stanovitom pravu ili obvezi određenog pojedinca ili organizacije u kakvoj upravnoj stvari.”

B. Mjerodavna praksa

80. Vlada je navela nekoliko odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske kojima je proglasio nedopuštenim ustavne tužbe podnesene od strane oštećenika protiv odluka domaćih sudova o odbijanju pokretanja kaznenog postupka ili poduzimanja daljnjih istražnih radnji zbog toga što takva rješenja nisu otvorila nijedno pitanje koje se tiče prava i obveza podnositelja. Konkretno, Vlada je istaknula da je ova praksa bila dostupna u dokumentu objavljenom na internetskoj stranici Ustavnog suda Republike Hrvatske u lipnju 2004. godine, gdje su navedeni primjeri i praktične upute za podnositelje o tome kako popuniti ustavne tužbe.

81. Dana 14. svibnja 2001. godine Ustavni sud Republike Hrvatske usvojio je ustavnu tužbu oštećenika koja se odnosi na povredu prava na život, u predmetu br. U-III-791/1997. Mjerodavni dio odluke glasi:

„Iz odredaba [Zakona o kaznenom postupku] proizlazi da, kada državni odvjetnik nastupa u svojstvu tužitelja, oštećenik ima vrlo ograničene ovlasti u postupku. No, čim državni odvjetnik više nije stranka u postupku (ako povuče optužnicu), oštećenik ima pravo nastupiti kao tužitelj u postupku. Drugim riječima, kada se državni odvjetnik [u svojstvu tužitelja] ne pojavljuje u postupku, [oštećena] stranka je (ili može biti) oštećenik kao tužitelj. To treba biti, *mutatis mutandis*, primijenjeno i u postupku povodom ustavne tužbe. S obzirom na to da državni odvjetnik ne može podnijeti ustavnu tužbu ... oštećenik ima pravo zastupati svoja prava. U ovom slučaju [oštećenik] može podnijeti ustavnu tužbu.

82. U svojoj odluci od 13. veljače 2004. godine u predmetu br. U-III-A-232/2003, Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio odbacio je ustavnu tužbu oštećenika kao tužitelja koja se odnosi na duljinu trajanja kaznenog postupka kao nedopuštenu iz razloga što se u predmetnom postupku nije odlučivalo o njegovim građanskim pravima ili obvezama niti optužbama za počinjenje kaznenog djela. Mjerodavni dio odluke glasi:

„Iz ustavne tužbe podnositelja potpuno je jasno da se u kaznenom postupku ... nije odlučivalo o podnositeljevima građanskim pravima ili obvezama niti optužbama zbog počinjenja kaznenog djela. U kaznenom postupku podnositelj nije bio u položaju okrivljenika te je propustio podnijeti imovinskopravni zahtjev, koji je istovremeno podnio u zasebnom parničnom postupku.

Stoga ... podnositelj nema nužni *locus standi* pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske ...”

83. Ustavni sud Republike Hrvatske slijedio je isti pristup u svojoj odluci od 23. prosinca 2004. godine u predmetu br. U-III-2729/2004 u kojemu je odbacio ustavnu tužbu oštećenika kao tužitelja koja se odnosi na ishod kaznenog postupka kao nedopuštenu po istoj osnovi koja je gore navedena.

84. U svojoj odluci od 22. listopada 2008. godine u predmetu br. U-III-Vs-3511/2006 Ustavni sud Republike Hrvatske usvojio je ustavnu tužbu koja se odnosi na duljinu trajanja kaznenog postupka podnesenu od strane oštećenika kao tužitelja koji je podnio imovinskopravni zahtjev u kaznenom postupku. Mjerodavni dio odluke glasi:

„Stajalište koje su zauzeli niži sudovi, prema kojem podnositeljica nema pravo podnijeti zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, iz razloga što je ona, kao supsidijarni tužitelj (oštećenik kao tužitelj) u kaznenom postupku ... propustila podnijeti imovinskopravni zahtjev... reflektira stajalište koje je prethodno zauzeo ovaj sud.

Ustavni sud Republike Hrvatske smatra da takvo stajalište treba preispitati radi javnog interesa i zaštite prava oštećenika.

...

Stoga, Ustavni sud Republike Hrvatske smatra da pitanje ima li oštećenik kao tužitelj u kaznenom postupku pravo da nadležni sud u razumnom roku odluči [treba li] okrivljenika proglasiti krivim i kazniti temeljem zakona, ne može biti razmatrano samo sa stajališta postojanja mogućeg imovinskopravnog zahtjeva postavljenog od strane oštećenika protiv okrivljenika. Takvo restriktivno stajalište uskratilo bi oštećeniku kao tužitelju [mogućnost] na ostvarivanje njegovog prava na preuzimanje kaznenog progona i bilo bi protivno načelu učinkovitosti takvih prava ...”

85. Nedavno, 13. studenoga 2014. godine, u predmetu br. U-III-6559/2010, Ustavni sud Republike Hrvatske usvojio je ustavnu tužbu koja se odnosi na nepostojanje djelotvorne istrage sukladno članku 3. Konvencije u vezi s navodnim zlostavljanjem podnositelja u sumnjivim okolnostima.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 2. KONVENCIJE

86. Podnositeljice zahtjeva su prigovorile nedostatku djelotvornog postupka pred domaćim vlastima u pogledu smrti njihove majke, koja je navodno uzrokovana nesavjesnim liječenjem. Pozivaju se na članak 2. Konvencije koji, ukoliko je mjerodavan, glasi:

„(1) Pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. ...”

A. Dopuštenost

1. Poštivanje pravila o šest mjeseci

(a) Tvrdnje stranaka

87. Vlada je tvrdila da u ovome predmetu nije bilo razloga za podnošenje ustavne tužbe Ustavnom sudu Republike Hrvatske, budući da postoji dobro utvrđena praksa tog suda da odbaci kao nedopušten ustavne tužbe koje su oštećenici kao tužitelji podnijeli protiv odluka o odbijanju pokretanja kaznenog postupka ili poduzimanja daljnjih istražnih radnji. Vlada je stoga smatrala da je šestomjesečni rok počeo teći nakon donošenja odluke Vrhovnog suda Republike Hrvatske 28. studenoga 2012. godine. Prema navodima Vlade, to je prema tome značilo da je zahtjev podnesen Sudu izvan relevantnog šestomjesečnog roka.

88. Podnositeljice zahtjeva istaknule su kako su podnijele svoj zahtjev Sudu 21. lipnja 2013. godine, dok je odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske bila uručena prvoj podnositeljici 24. prosinca 2012. godine, a odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske 12. ožujka 2013. godine. Prema tome, u oba je slučaja njihov zahtjev podnesen Sudu unutar relevantnog šestomjesečnog roka.

(b) Ocjena Suda

89. Sud ponavlja da kad podnositelj ima pravo na automatsku dostavu otpravka pravomoćne domaće odluke, rok od šest mjeseci teče od dana dostave otpravka odluke (vidi predmet *Worm protiv Austrije*, 29. kolovoza 1997., odlomak 33, *Izvješća o presudama i odlukama 1997-V*). U ovome predmetu prvoj podnositeljici uručena je odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske 24. prosinca 2012. godine (vidi prethodni odlomak 66.), te odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske 12. ožujka 2013. godine (vidi prethodni odlomak 68.). Iz toga slijedi, s obzirom da je zahtjev podnesen Sudu 21. lipnja 2013. godine, da su podnositeljice zahtjeva u svakom slučaju poštovale propisani šestomjesečni rok. Zbog toga je nepotrebno da se Sud

dalje bavi Vladinim tvrdnjama. Sukladno tome, Sud odbacuje Vladin prigovor.

2. Iscrpljenje domaćih pravnih sredstava i poštivanje pravila o šest mjeseci od strane druge podnositeljice

(a) Tvrdnje stranaka

90. Vlada je tvrdila da druga podnositeljica zahtjeva nije iskoristila nijedno pravno sredstvo dostupno u domaćem sustavu, a koje se odnosi na smrt njezine majke. Točnije, nije bilo razloga da čeka ishod postupka koji je pokrenula prva podnositeljica jer ona nije bila formalno ovlaštena djelovati kao njezina predstavica. U takvim je okolnostima Vlada smatrala da je druga podnositeljica trebala podnijeti zahtjev Sudu od trenutka kada je shvatila ili je trebala shvatiti da je domaći postupak bio neučinkovit. Međutim, ona nije objasnila zašto je Sudu prigovorila prvi put nakon dvanaest godina od majčine smrti.

91. Podnositeljice zahtjeva tvrdile su, citirajući predmete *Kudra protiv Hrvatske* (br. 13904/07, 18. prosinca 2012.) i *Y.F. protiv Turske* (br. 24209/94, ECHR 2003-IX), da je sudska praksa Suda bila jasna u pogledu toga da se okolnosti predmeta koji uključuje bliske rođake koji koriste pravna sredstva na domaćoj razini glede povrede prava iz Konvencije ne mogu ispitivati odvojeno. One su naglasile da svi mogući učinci postupka koji je pokrenula prva podnositeljica imaju jednak utjecaj na položaj druge podnositeljice. Osim toga, iz okolnosti predmeta bilo je jasno da je prva podnositeljica djelovala u ime svoje obitelji, odnosno u ime druge podnositeljice i njihovog sada pokojnog oca, M.B. Jedan od razloga za to bio je taj što je prva podnositeljica također podnijela neke osobne prigovore koji se odnose na domaći zdravstveni sustav. Osim toga, obje su podnositeljice bile jednako pogođene smrću njihove majke i obje su pokušavale ishoditi relevantne dokumente i domaćim tijelima podnijeti dokaze koji mogu rasvijetliti okolnosti smrti njihove majke.

(b) Ocjena Suda

92. Sud prije svega primjećuje kako nije upitno može li, druga podnositeljica zahtjeva tvrditi da je žrtva u smislu članka 34. Konvencije, u odnosu na navodnu nemogućnost pravnog sustava da utvrdi odgovornost za smrt majke podnositeljica zahtjeva,.

93. U odnosu na Vladine tvrdnje koje se tiču iscrpljivanja pravnih sredstava i poštivanje roka od šest mjeseci od strane druge podnositeljice, Sud primjećuje kako je istina da druga podnositeljica osobno nije formalno iskoristila sredstva dostupna pred upravnim i kaznenim sudovima. Međutim, njezina sestra - prva podnositeljica - pokrenula je i pravodobno iskoristila ta pravna sredstva, žaleći se na tugu svoje obitelji zbog majčine smrti (vidi prethodne odlomke 9.-11., 29. i 67.). Ona je time djelovala u ime

svoje obitelji i pokušala rasvijetliti okolnosti predmeta s istim posljedičnim učincima na prava druge podnositeljice iz Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *M.S. protiv Hrvatske*, br. 36337/10, odlomak 68., 25. travnja 2013.).

94. Sud stoga smatra da su na taj način domaće vlasti dobile priliku ispraviti navodnu povredu. Nadalje smatra da nema razloga vjerovati da bi domaći postupak išao u bilo kojem drugom smjeru da mu se druga podnositeljica i sama formalno pridružila (vidi predmet *Vasilkoski i drugi protiv bivše jugoslavenske republike Makedonije*, br. 28169/08, odlomak 46., 28. listopada 2010.; i naprijed citirani predmet *M.S.*, odlomak 69.). U takvim okolnostima i u pogledu svojih utvrđenja koja se odnose na poštivanje roka od šest mjeseci od strane podnositeljica zahtjeva (vidi prethodni odlomak 89.), Sud smatra da se Vladin prigovor mora odbaciti.

3. Zaključak

95. Sud također primjećuje kako zahtjev podnositeljica nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Utvrdio je nadalje da nije nedopušten ni po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositeljice zahtjeva

96. Podnositeljice zahtjeva istaknule su da je postupak koji se odnosi na okolnosti smrti njihove majke bio nepotrebno dugotrajan i nedjelotvoran. Konkretno, njihova je majka umrla u veljači 2001. godine, a one su podnijele kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu u veljači 2004. godine, dok je njihov prijedlog za pokretanje istrage konačno odbijen od strane Vrhovnog suda Republike Hrvatske u prosincu 2012. godine, gotovo dvanaest godina nakon smrti njihove majke i devet godina nakon prvog obraćanja kaznenopravnim tijelima. Podnositeljice zahtjeva posebice su istaknule kako je Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu ostalo pasivno četiri godine, bez poduzimanja bilo kakvih mjera u ispitivanju njihovih navoda. Isto tako, upravna tijela nisu pravodobno postupala u njihovim predmetima. Podnositeljice zahtjeva naglasile su da je prva odluka HLK-a koja se odnosi na njihove prigovore donesena više od dvije godine nakon što je prva podnositeljica podnijela prigovor Ministarstvu. Podnositeljice zahtjeva nadalje su navele kako sumnjive okolnosti koje su dovele do smrti njihove majke nikada nisu bile dovoljno razjašnjene, te im je stalno bio onemogućen pristup relevantnoj dokumentaciji. Štoviše, nisu bile u mogućnosti učinkovito sudjelovati u

procesu dobivanja dokaza od sudskih vještaka, te su nalazi i mišljenja vještaka, zatraženi tijekom postupka, bili manjkavi, proturječni i nedostajala im je propisana nepristranost.

(b) Vlada

97. Vlada je tvrdila da su prigovore podnositeljica zahtjeva koje se odnose na liječenje i smrt njihove majke brzo i učinkovito ispitala nadležna domaća tijela. Naime, Ministarstvo i HLK su promptno reagirali na optužbe zbog nesavjesnog liječenja i poduzeli sve odgovarajuće mjere u okviru svoje nadležnosti kako bi se razjasnile okolnosti slučaja. Međutim, njihovo ispitivanje predmeta nije otkrilo nikakve nepravilnosti u liječenju majke podnositeljica zahtjeva. Nadalje, Vlada je naglasila da su dva nalaza i mišljenja vještaka koja su zatražena tijekom kaznenog postupka nedvojbeno isključila nesavjesno liječenje majke podnositeljica zahtjeva. Iz toga je slijedilo da su okolnosti smrti majke podnositeljica zahtjeva bile dovoljno i promptno rasvijetljene, te da nije utvrđena nikakva odgovornost liječnika za njezinu smrt.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

98. Sud ponavlja da prva rečenica prvog stavka članka 2. Konvencije propisuje pozitivnu obvezu država da poduzmu odgovarajuće korake kako bi zaštitile živote onih u njihovoj nadležnosti (vidi predmet *Calvelli i Ciglio protiv Italije* [VV], br. 32967/96, odlomak 48., ECHR 2002-I; i naprijed citirani predmet *Kudra*, odlomak 100.)

99. Ta se načela primjenjuju i u području javnog zdravstva. Od država se zahtijeva da donesu propise kojima su bolnice, bilo javne ili privatne, primorane na donošenje odgovarajućih mjera za zaštitu života njihovih pacijenata. On zahtijevaju učinkovit i neovisni pravosudni sustav uspostavljen na način da se može utvrditi uzrok smrti pacijenata koji su stavljani u skrb medicinske struke i učiniti odgovorne odgovornim, kako u javnom tako i u privatnom sektoru (vidi predmet *Powell protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 45305/99, ECHR 2000-V; naprijed citirani predmet *Calvelli i Ciglio*, odlomak. 49; i predmet *Vo protiv Francuske* [VV], br. 53924/00, odlomak 89, ECHR 2004-VIII).

100. Kad je država ugovornica na odgovarajući način osigurala visoke stručne standarde među zdravstvenim stručnjacima i zaštitu života pacijenata, Sud ne može prihvatiti da su stvari kao što je pogrešna prosudba nekog stručnjaka u zdravstvu ili nesavjesna koordinacija zdravstvenih stručnjaka u liječenju nekog konkretnog pacijenta dovoljne da se ta država ugovornica pozove na odgovornost temeljem pozitivnih obveza iz članka 2. Konvencije koje se odnose na zaštitu života (vidi predmet *Byrzykowski protiv Poljske*, br. 11562/05, odlomak 104., 27. lipnja 2006.).

101. Sud stoga mora ispitati proizlazi li pitanje odgovornosti države temeljem članka 2. Konvencije iz navodne nesposobnosti pravnog sustava da osigura odgovornost zbog nepažljivog postupanja u sferi zdravstvene skrbi ili ne (vidi predmet *Dodov protiv Bugarske*, br. 59548/00, odlomak 83., 17. siječnja 2008.). Sud u tom pogledu ponavlja kako u slučaju nenamjernog lišenja života, djelotvoran postupovni odgovor može biti zadovoljen ako pravni sustav žrtvama osigurava pravno sredstvo pred građanskim sudovima, bilo zasebno ili u vezi s pravim sredstvom pred kaznenim sudovima, koje omogućuje da se svaka odgovornost dotičnih liječnika utvrdi i da se dobije odgovarajuća građanskopravna naknada, kao što je naknada štete i/ili objava odluke. Mogu biti predviđene i disciplinske mjere (vidi predmet *Šilih protiv Slovenije* [VV], br. 71463/01, odlomak 194., 9. travnja 2009.). Međutim, pravno sredstvo ne smije postojati samo u teoriji, ono mora biti djelotvorno i u praksi, u vremenskom rasponu koji omogućuje ispitivanje predmeta bez nepotrebne odgode (vidi naprijed citirane predmete *Calvelli i Ciglio*, odlomak 53.; *Byrzykowski*, odlomak 105.; *Dodov*, odlomci 83. i 95.; i *Šilih*, odlomak 195.).

102. Slijedi da, kako bi ispunila svoju pozitivnu obvezu iz članka 2. Konvencije, država ima dužnost pobrinuti se svim sredstvima koja su joj na raspolaganju za pravilnu provedbu zakonodavnog i upravnog okvira postavljenog za zaštitu prava pacijenta, kao i za ispravljanje i kažnjavanje svih povreda tih prava. Stoga je zadatak Suda ispitati je li država dala odgovarajući postupovni odgovor na povredu prava na život (vidi predmet *Konczelska protiv Poljske* (odl.), br. 27294/08, odlomak 35., 20. rujna 2011.; i predmet *Bajić protiv Hrvatske*, br. 41108/10, odlomak 89., 13. studenoga 2012.), bez obzira na konkretan postupak koji se vodi (vidi naprijed citirani predmet *Kudra*, odlomak 104.). Drugim riječima, Sud mora procijeniti može li se tvrditi da dostupna pravna sredstva, gledana kao cjelina, kao što su predviđena zakonom i primjenjiva u praksi, osiguravaju pravne načine koji omogućuju utvrđivanje činjenica, utvrđivanje odgovornosti onih koji su krivi i pružanje odgovarajuće naknade štete žrtvi (vidi naprijed citirane predmete *Byrzykowski*, odlomci 104.-118.; i *Dodov*, odlomak 83.).

103. Zahtjev žurnosti i razumne učinkovitosti podrazumijeva se u ovome kontekstu. Čak i kad postoje prepreke ili poteškoće koje sprečavaju napredovanje u istrazi ili suđenju u nekoj konkretnoj situaciji, brz odgovor vlasti je presudan za održavanje javnog povjerenja u vladavinu prava i za sprečavanje dojma da su povezani s ili toleriraju nezakonite djelatnosti (vidi naprijed citirani predmet *Šilih*, odlomak 195.). Sukladno navedenom, u brojnim predmetima pred Sudom koji se odnose na provedbu domaćeg regulatornog okvira za zaštitu života pacijenata, utvrđivanje povrede se uvelike temeljilo na postojanju nerazumnih kažnjavanja i nedostatku revnosti tijela u vođenju postupka, bez obzira na njegov konačni ishod (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet *Dodov*, odlomak 98.; *Šilih*, odlomci 202.-

211.; predmet *Dvořáček i Dvořáčková protiv Slovačke*, br. 30754/04, odlomak 70., 28. srpnja 2009.; te naprijed citirane predmete *Bajić*, odlomak 107.; i *Kudra*, odlomak 120.).

(b) Primjena tih načela na ovaj predmet

104. Sud primjećuje da Vlada nije tvrdila da su podnositeljice zahtjeva mogle djelotvorno podnijeti svoje pritužbe na nesavjesno liječenje izvan okvira kaznenih i upravnih postupaka. Štoviše, Sud ponavlja kako je već utvrdio da ta dva postupovna puta u hrvatskom sustavu u načelu mogu ispuniti postupovnu obvezu države sukladno članku 2. Konvencije u predmetima koji se odnose na nesavjesno liječenje (vidi naprijed citirani predmet *Bajić*, odlomak 81.). Sud će se stoga ograničiti na ispitivanje je li upravni i kazneni postupak koji se odnosi na smrt majke podnositeljica zahtjeva zadovoljio kriterije učinkovitosti zahtijevane člankom 2. Konvencije (usporedi predmet *Starčević protiv Hrvatske*, br. 80909/12, odlomak 57., 13. studenoga 2014.).

105. Sud na početku primjećuje da je upravni postupak pred domaćim vlastima pokrenut službenom pritužbom prve podnositeljice koja je podnesena HLK-u 1. listopada 2002. godine (vidi prethodni odlomak 11.) te je konačno završen donošenjem odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske od 17. prosinca 2013. godine (vidi prethodni odlomak 34.). Stoga je ukupno trajao više od jedanaest godina.

106. Isto tako, kazneni postupak pokrenut je 6. veljače 2004. godine kada je prva podnositeljica podnijela kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu (vidi prethodni odlomak 37.), te je konačno završio donošenjem odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske od 28. veljače 2013. godine kojom nisu ispitani prigovori podnositeljica zahtjeva na neučinkovitost postupka pred nižim vlastima (vidi prethodni odlomak 68.). Iz toga slijedi da je postupak ukupno trajao oko devet godina.

107. S tim u vezi Sud ponavlja kako u predmetima koji se odnose na članak 2., a koji se odnose na postupak pokrenut kako bi se rasvijetlile okolnosti smrti nekog pojedinca, duljina postupka kao što je ovaj predstavlja snažni pokazatelj da je postupak imao nedostataka do mjere koja predstavlja povredu pozitivnih obveza tužene države iz Konvencije, osim ako država ponudi jako uvjerljive i prihvatljive razloge koji opravdavaju takav tijek postupka (vidi naprijed citirani predmet *Kudra*, odlomak 113.; vidi također naprijed citirani predmet *Šilih*, odlomak 203., i predmet *Igor Shevchenko protiv Ukrajine*, br. 22737/04, odlomak 60., 12. siječnja 2012.). Međutim, Vlada u ovome predmetu nije iznijela nijedan razlog koji bi mogao opravdati takvu duljinu postupka.

108. S obzirom na ukupnu duljinu trajanja postupka, Sud ne može ne primijetiti nekoliko dugih razdoblja neobjašnjene neaktivnosti domaćih vlasti i nedostatak koordinacije od strane domaćih vlasti u oba postupka (usporedi naprijed citirani predmet *Kudra*, odlomak 114.).

109. Što se tiče upravnog postupka, Sud primjećuje da je, nakon što je konačno odbio pritužbu podnositeljica zahtjeva na nesavjesno liječenje u listopadu 2003. godine, HLK uputio je prvu podnositeljicu da podnese tužbu protiv navedene odluke Upravnom sudu Republike Hrvatske (vidi prethodne odlomke 21.-22.). Podnositeljice zahtjeva ispunile su taj zahtjev podnošenjem tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske 24. studenoga 2003. godine (vidi prethodni odlomak 23.).

110. Nakon toga su uslijedile gotovo četiri godine potpune neaktivnosti od strane Upravnog suda Republike Hrvatske, tijekom kojeg razdoblja je prva podnositeljica podnijela brojne pritužbe na duljinu trajanja postupka, te je samo dobila odgovor da se ništa ne može učiniti kako bi se ubrzalo ispitivanje njezinog predmeta (vidi prethodne odlomke 24.-28.). Istina je da podnositeljice zahtjeva u upravnom postupku nisu iskoristile pravna sredstva koja se odnose na duljinu trajanja postupka, iako su iskoristile tu priliku u kaznenom postupku. Međutim, Sud ne nalazi da je korištenje takvih pravnih sredstava odlučujuće u procjeni okolnosti predmeta. To je zato što je u ocjeni poštivanja postupovne obveze domaćih tijela temeljem članka 2. Konvencije stalno presuđivao da su pravna sredstva koja se odnose na duljinu trajanja postupka nedostatna jer nije samo duljina trajanja postupka upitna. Glavno pitanje je prije svega može li se u okolnostima slučaja gledanim u cijelini, tvrditi da je država ispunila svoje postupovne obveze iz članka 2. Konvencije (vidi naprijed citirane predmete *Byrzykowski*, odlomak 90.; i *Šilih*, odlomci 169.-170.).

111. Tek su u listopadu 2007. godine podnositeljice zahtjeva primile odluku Upravnog suda Republike Hrvatske kojom je odbačena tužba kao nedopuštena zbog toga što odluka HLK-a nije bila upravni akt koji bi se mogao osporiti pred Upravnim sudom Republike Hrvatske (vidi prethodni odlomak 28.). Prema mišljenju Suda, zapanjujuće je da je Upravnom sudu Republike Hrvatske trebalo gotovo četiri godine da uvidi kako nije nadležan ispitivati tužbu u predmetu koji se vodi pred njime u tako dugom vremenskom razdoblju.

112. Osim toga, Sud ne može zanemariti činjenicu da je Ustavnom sudu Republike Hrvatske trebalo gotovo šest godina da ispita ustavnu tužbu podnositeljica zahtjeva (vidi prethodne odlomke 29. i 34.). To sugerira da Ustavni sud Republike Hrvatske nije uvažio činjenicu da je ionako pretjerana duljina trajanja upravnog postupka trajala protivno postupovnim obvezama države sukladno članku 2. Konvencije, te da je bilo potrebno poduzeti učinkovitu radnju za ublažavanje povrede konvencijskih prava podnositeljica zahtjeva.

113. Što se tiče kaznenog postupka, Sud primjećuje da nakon podnošenja kaznene prijave prve podnositeljice Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu u veljači 2004. godine ništa nije poduzeto do prosinca 2007. godine, kada je pokrenuta istraga u odnosu na navode podnositeljica zahtjeva (vidi prethodne odlomke 35. i 43.-44.). Čini se kako

je razlog tome činjenica da je Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu izgubilo spis predmeta, kojeg je zbog toga trebalo obnoviti (vidi prethodni odlomak 43.).

114. Tijekom toga razdoblja prva podnositeljica poslala je brojne upite o statusu svog predmeta, ali nikada nije dobila zadovoljavajući odgovor (vidi prethodne odlomke 36.-38.). Zapanjujuće je da je u ožujku 2007. godine, nakon nekoliko zahtjeva od strane Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske (vidi prethodne odlomke 39.-40.), Državno odvjetništvo dalo pogrešne informacije Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske i podnositeljicama zahtjeva, navodeći da je Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu zatražilo od istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu da provede istražne radnje. Ono je išlo čak i dalje, naglasivši kako je prva podnositeljica trebala biti svjesna te činjenice obzirom da joj je ona prezentirana prilikom slanja njezinih upita Općinskom državnom odvjetništvu u Zagrebu (vidi prethodni odlomak 41.). Međutim, kako su podnositeljice zahtjeva saznale od Županijskog suda u Zagrebu, nije podnesen nikakav zahtjev za provođenje istražnih radnji (vidi prethodni odlomak 42.), što se čini logičnom posljedicom činjenice da je spis bio izgubljen, a tek potom obnovljen u prosincu 2007. godine (vidi prethodni odlomak 43.).

115. Nadalje, Sud primjećuje da je, nakon što je Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu odbacilo kaznenu prijavu prve podnositeljice, ona preuzela kaznenu progon u svojstvu oštećenika kao tužitelja podnošenjem optužnog prijedloga Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu 21. veljače 2008. godine (vidi prethodne odlomke 47. i 49.) te je postupak pred nadležnim kaznenim sudovima trajao još četiri godine i devet mjeseci (vidi prethodni odlomak 66.).

116. U tom je razdoblju bilo nekoliko neobjašnjenih razdoblja neaktivnosti. Tako je, na primjer, trebalo nekoliko mjeseci da se izvrše jednostavne postupovne radnje kao što je razmjena relevantnih spisa između tijela (vidi prethodne odlomke 52. i 53.) ili prosljeđivanje nalaza i mišljenja vještaka prvoj podnositeljici (vidi prethodne odlomke 57.-58.). Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu također je trebalo više od godinu dana da shvati kako optužni prijedlog podnositeljica zahtjeva nije bio propisno sastavljen (vidi prethodni odlomak 53.), a zatim mu je trebalo dodatnih osam mjeseci da poduzme prvu konkretnu postupovnu radnju u predmetu (vidi prethodne odlomke 54. i 56.).

117. Sud nadalje primjećuje da je u travnju 2011. godine, dakle nakon otprilike tri godine i dva mjeseca nakon podnošenja optužnice prve podnositeljice, Općinski kazneni sud u Zagrebu utvrdio da predmet nije bio spreman za suđenje i naložio daljnju istragu (vidi prethodni odlomak 60.). To je dodatno produljilo postupak na oko godinu dana i sedam mjeseci (vidi prethodni odlomak 66.), što dovodi do ukupne duljine trajanja postupka pred kaznenim sudovima od otprilike četiri godine i devet mjeseci.

118. U takvim okolnostima Sud nalazi da relevantni mehanizmi domaćeg pravnog sustava, gledani u cjelini, nisu u praksi osigurali djelotvoran i brz odgovor vlasti u skladu s postupovnim obvezama države iz članka 2. Konvencije.

119. Stoga je došlo do povrede članka 2. stavka Konvencije.

A. NAVODNA POVREDA ČLANAKA 8 I 13. KONVENCIJE

120. Podnositeljice zahtjeva prigovorile su da je nedjelotvornost domaćeg postupka negativno utjecala na njihov privatni i obiteljski život, te da nisu imale nikakvo djelotvorno domaće pravno sredstvo za svoje pritužbe. Pozvale su se na članke 8. i 13. Konvencije koji u mjerodavnom je dijelu glase kako slijedi:

Članak 8.

„(1) Svatko ima pravo na poštivanje svoga privatnog i obiteljskog života ...”

Članak 13.

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kada su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.”

121. Vlada osporava te navode.

A. Dopuštenost

122. Sud smatra da su ovi prigovori blisko povezani s prigovorom koji se odnosi na članak 2. Konvencije, te se stoga mora utvrditi da su i oni dopušteni.

B. Osnovanost

123. S obzirom na posebne okolnosti ovoga predmeta i na obrazloženje koje je dovelo do utvrđenja povrede članka 2. Konvencije (vidi prethodne odlomke 118.-119.), Sud smatra da nije potrebno ispitati predmet i temeljem članka 8. i 13. Konvencije (vidi naprijed citirani predmet *Kudra*, odlomak 125.).

III. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

124. Podnositeljice zahtjeva prigovorile su, pozivajući se članak 3. Konvencije, da su bile ponižene i omalovažene nedjelotvornošću domaćeg postupka.

125. U svjetlu svih materijala koje posjeduje, te u mjeri u kojoj prigovori potpadaju pod njegovu nadležnosti, Sud smatra da ovaj dio zahtjeva ne upućuje na postojanje bilo kakve povrede Konvencije. Slijedi da je nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. kao očigledno neosnovan, i da ga treba odbaciti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

126. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

127. Svaka podnositeljica zahtjeva potraživala je 40.000 eura (EUR) na ime neimovinske štete.

128. Vlada smatra da je ovaj zahtjev pretjeran, neosnovan i nepotkrijepljen.

129. Uzimajući u obzir sve okolnosti ovoga predmeta, Sud prihvaća da su podnositeljice pretrpjele neimovinsku štetu koja ne može biti nadoknađena samo utvrđenjem povrede. Odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositeljicama zahtjeva zajedno dosuđuje iznos od 15.000 EUR na ime neimovinske štete, uz sav porez koji bi im mogao biti zaračunat.

B. Troškovi i izdaci

130. Podnositeljice zahtjeva također su potraživale 1.000 EUR i 18.500 HRK na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i ovim Sudom.

131. Vlada smatra da je zahtjev podnositeljica zahtjeva nepotkrijepljen i neosnovan.

132. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i prethodno navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 3.400 EUR na ime troškova po svim osnovama uvećan za sve poreze koji bi im mogli biti zaračunati.

C. Zatezne kamate

133. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrdjuje* da su prigovori podnositeljica zahtjeva temeljem članka 2., 8. 13. Konvencije dopušteni, a ostatak zahtjeva nedopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 2. Konvencije;
3. *Presuđuje* kako nema potrebe ispitati prigovore temeljem članka 8. i 13. Konvencije;
4. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositeljicama zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude, na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 15.000 EUR (petnaest tisuća eura) zajedno na ime neimovinske štete, uvećane za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati;
 - (ii) 3.400 EUR (tri tisuće četiristo eura) zajedno na ime troškova i izdataka, uvećanih za sve poreze koje bi se mogli zaračunati podnositeljicama zahtjeva;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna poena;
5. *Odbija* preostali dio zahtjeva podnositeljica zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 12. siječnja 2016. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Abel Campos
Zamjenik tajnika

Işil Karakaş
Predsjednica